

# ARTISTIEKE AMAZONE

*Ze poseerde voor 's werelds beroemdste fotografen, waaronder Richard Avedon, die haar 'de mooiste vrouw ter wereld' noemde. Vera von Lehndorff, alias Veruschka, was het eerste supermodel dat hielp de 'swinging sixties' vormgeven. Iemand die stond voor haar principes en haar modellen carrière aan de wilgen hing om haar artistieke en filmambities na te jagen.*

Tekst ANNEMIEK VAN GRONDEL

**W**ellustig over de grond kronkelend in een loshangend kraaltjesgewaad kijkt een langbenige schone schaamteloos in de lens die haar onafgebroken op de huid zit. Ruim drie minuten lang is het filmpubliek ademloos getuige van de woeste paringsdans tussen fotograaf en model in Michelangelo Antonioni's beroemde film *Blow-Up* (1966). Locatie: een filmstudio in Londen. Fotograaf: David Hemmings als Thomas, een rol losjes geïnspireerd op de zogenaamde *Black Trinity*: de drie modiefotografen David Bailey, Terence Donovan en Brian Duffy die de Londense culturele high fashion en celebrity chic incrowd van de roerige jaren zestig aanvoeren. Model: Veruschka, als haarzelf. Donkerblond warrig haar, grijsblauwe ogen, volle lippen, hoge jukbeenderen, sterke kaaklijn. Lange ledematen, schoenmaat 43 en een lengte die volgens uiteenlopende getuigen ergens ligt tussen de 1.85 en 1.90 meter. Midden jaren zestig is deze Duitse jongedame wereldwijd een sensatie. Haar modellen carrière begint aanvankelijk aarzelend. Op twintigjarige leeftijd wordt Vera von Lehndorff in Florence ontdekt door fotograaf Ugo Mulas. Ze tekent in Parijs bij het modellenbureau van Eileen Ford en beproeft haar geluk in New York. Maar de modewereld van begin jaren zestig is nog niet rijp voor een ellenlang model als Vera.

Ze keert terug naar Europa, bivakkeert een tijdje in Milaan en München en verzint een list. Vera wordt Veruschka (Russisch voor 'kleine Vera'), vliegt naar Manhattan en bezoekt daar zoveel top fotografen als mogelijk, onder wie Irving Penn en Horst P. Horst. 'Ik kleedde me van top tot teen in het zwart', verklaart ze later. 'En zei ijskoud: "Ik ben Veruschka en ik kom uit het grensgebied tussen Rusland, Duitsland en Polen. Graag zou ik willen vernemen wat mijn uiterlijk voor u zou kunnen doen."'

Haar brutale aanpak en charismatische, exotische uitstraling treffen direct doel. Binnen een mum van tijd staat ze voor de lens van 's werelds beroemdste fotografen, van Richard Avedon en Bert Stern, van David Bailey tot Peter Beard en vele anderen, die haar *stunning looks* en authentieke, soepele manier van werken roemen. In 1963 poseert ze voor Salvador Dalí als een levend standbeeld, van onder tot boven gehuld in scheerschuim. Aan de lopende band

verwerft ze opdrachten van de Amerikaanse *Vogue*, waar dan Diana Vreeland de scepter zwaait. Ze is een van de weinige modellen ooit die de hoofdredacteur mag bellen met een idee voor een shoot die, mits origineel en doordacht, prompt wordt gerealiseerd.

## BEWOGEN JEUGD

De Kiem van haar doorzettingsvermogen dat zorgt voor roem ligt in haar jeugd. In 1939 komt Vera Gottliebe Anna Gravin von Lehndorff Steinort ter wereld op een landgoed in Oost Pruisen, als tweede van vier dochters uit een steenrijk gezin. Vader Heinrich is een Duitse graaf en legerofficier die zich ontpopt als verzetsman in de Tweede Wereldoorlog. Hoewel een vleugel van hun kasteel tijdens de oorlog dienstdoet als veldkwartier van minister van Buitenlandse Zaken Joachim von Ribbentrop, houdt vader Von Lehndorff zich in het diepste geheim met andere zaken bezig, zoals het complot van 20 juli 1944 om een staatsgreep te plegen en Hitler te vermoorden in het nazihofkwartier de Wolfsschanze in Oost Pruisen. De aanslag mislukt, hij wordt opgepakt en veroordeeld tot ophanging. Voor Vera en haar zusjes wacht een kinderopvanghuis, voor moeder Gottliebe een werkkamp.

Na de oorlog worden zij verenigd en zwerven dakloos en zwaar getraumatiseerd langs verschillende verre verwanten. In naoorlogs Duitsland wordt het vijftal met de nek aangekeken als gezinsleden van een 'landverrader'. Vera bezoekt dertien scholen en verliest zich thuis in dromen en tekenen. Iets wat uitmondt in een studie aan de kunstacademie in Hamburg en een opleiding textiel design in Florence. Daar vindt ze haar tijdelijke roeping als model, al zal ze haar artistieke carrière later vervolgen.

Haar gevoeligheid en kunstzinnigheid spelen een belangrijke rol in het doen welslagen van haar modellenloopbaan. Niet zelden voedt ze de fotografen die haar voor de lens krijgen met verrassende ideeën. Ook heeft ze aanleg voor acteren. Een cameo in enkele scènes van *Blow Up*, een film uit 1966 waarin ook Vanessa Redgrave, Sarah Miles en Jane Birkin verschijnen, maakt van haar in één klap een wereldster. Het poseerfragment noemt filmblad *Premiere* 'de sexyst scène ooit in de geschiedenis van de film'.

Veruschka in de film *Blow-Up*, 1966.

FOTO GETTY IMAGES



Veruschka behoort tot de Londense creatieve incrowd en is een graag geziene gast in Studio 54 en Andy Warhols The Factory in New York

Haar broodmagere voorkomen zorgt voor een trend, weldra volgen andere bonestaken zoals Twiggy. Later bekent Veruschka dat haar schrikbarend dunne gestalte het resultaat was van een zware dysenterie die ze vlak voor de filmopnamen had opgelopen tijdens een shoot in Mexico.

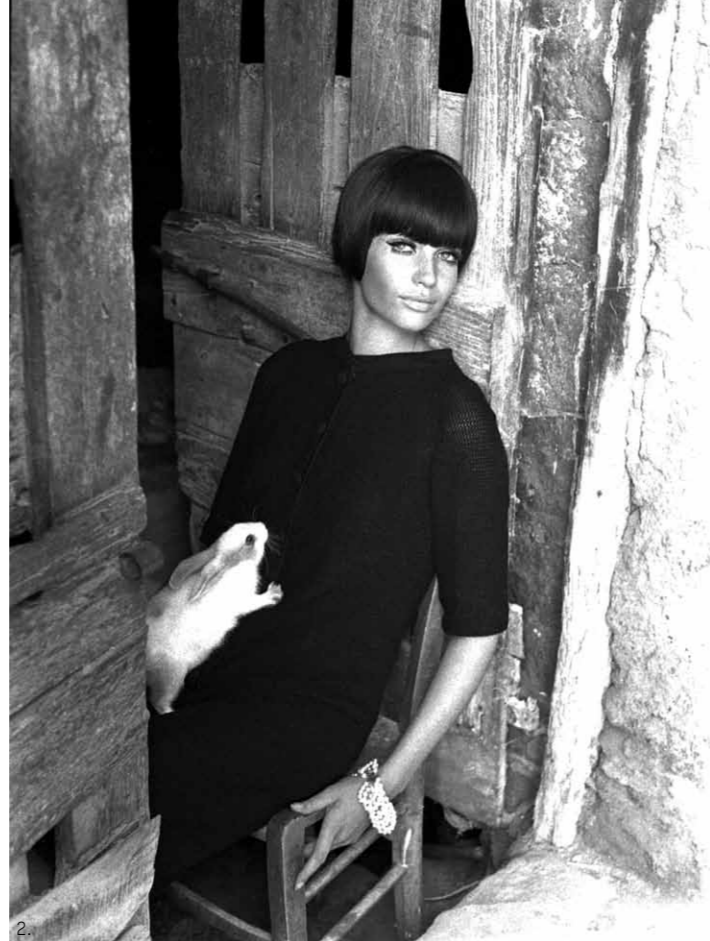
#### BIZAR EN EXOTISCH

*The Times Are a-Changin'* zingt Bob Dylan twee jaar eerder, een song die de veranderende mentaliteit van de roerige jaren zestig aankondigt. En hoewel dat nummer politiek geladen is en een voorbode van de protestbeweging van midden en eind jaren zestig, zijn er ook kenteringen van andere normen en waarden. Met name op persoonlijk gebied. Londen vormt het middelpunt van de jongeren die zich losmaken van de calvinistische spruitjescultuur van hun ouders en in plaats daarvan vrijheid blijheid prediken. Weg met de stijve, grauwe burgermanszin, welkom vrije seks, drugs en rock 'n roll!

Veruschka voelt zich als een vis in het water bij de creatieve erupties van de culturele mode-, film-, fotografie-, kunst- en muziekelite en helpt deze mede vormgeven. Ook is ze een graag geziene gast in de befaamde club Studio 54 en in Andy Warhols The Factory in New York door de spraakmakende fotoreportages waarin zij schittert – soms met controversiële thema's, soms als man – in alle uithoeken van de wereld: Afrikaanse oerwouden, Japanse ijsvlaktes en vulkanen of de woestijn van Arizona. In 1967 prijken haar gezicht en woeste haardos op de cover van *Life Magazine* naast de tekst *'Bizarre, Exotic, Six Feet – Veruschka: The Girl Everybody Stares At'*. Ze is dan het best verdienende fotomodel ter wereld.

Aan haar persoon wordt een film gewijd: *Veruschka: poesia di una donna* (1971) van haar vriend en modefotograaf Franco Rubartelli, ondersteund door een soundtrack van muziklegende Ennio Morricone. Met Rubartelli werkt ze al sinds 1963 samen in Florence, New York en later Rome, waar ze een penthouse betrekken. Het scenario van de film is mede door haarzelf geschreven en gaat over Veruschka's ontdekkingsstocht door landelijk Italië naar haar identiteit. Een aangenaam verwarrende aanslag op de zintuigen: poëtische en psychedelische beelden en klanken wisselen elkaar af. Een jaar later, op het toppunt van haar roem, besluit zij haar modellencarrière voor gezien te houden. Reden is een aanvaring met Vogue's nieuwe hoofdredacteur, Grace Mirabella, die haar na een wat minder gelukte fotosessie aanraadt haar haren te knippen. Veruschka weigert pertinent. 'Ik beseftte dat mijn tijd erop zat', zegt ze hierover. 'Tijd om op te stappen.'

Dat doet ze daadwerkelijk in 1975, na een korte depressie gevolgd



door grondig zelfonderzoek in Duitsland. De kunsten roepen. Haar artistieke verrichtingen zijn onder meer te zien in bodypaintperformances en in samen met beeldend kunstenaar, fotograaf en voormalige geliefde Holger Trülzsch vervaardigde series trompe l'oeuilportretten, waarin ze half verborgen onder schilderijen, mos of keien in de omgeving opgaat. Ze acteert in een handjevol films, waaronder de James Bond blockbuster *Casino Royale*. In 2004 verschijnt een documentaire over haar, en in 2008 én 2010 boeken over haar werk en leven, beide medegeschreven door haar zelf. Komende maand ziet *Veruschka: From Vera to Veruschka* het licht, met een prachtige selectie uit ruim drieduizend voorheen ongepubliceerde foto's uit de archieven van de Italiaanse fotograaf Johnny Moncada, geschoten op onder meer Capri en Sardinië en in Rome.

#### NOMADE

De nog immer uitbundig geklede Veruschka, die ongehuwd bleef en vele kortstondige relaties onderhield (ze kreeg Dustin Hoffman, Al Pacino, Peter Fonda, Jack Nicholson en Warren Beatty bijna op de knieën) bewaart haar genegenheid nu exclusief voor haar kattenfamilie. Ze woonde langere tijd in Brooklyn maar verhuisde tien jaar geleden naar Berlijn.

De kleding en houding op de fashionfoto's van deze excentrieke, non-conformistische nomade en it-girl avant la lettre zijn vandaag de dag nog steeds een bron van inspiratie voor modehuizen en designers, van Prada, Acne en D&G tot Michael Kors en Marc Jacobs voor Louis Vuitton. Incidenteel flirt Vera nog met de modewereld. Thierry Mugler nodigde haar uit op zijn H.W. haute couturecatwalk in 1995 en voor Giles Deacon sloot ze diens L.Z. show op de London Fashion Week in 2011 af. Een gebodypainted foto van haar als man in pak is in 1992 gebruikt door de band Suede op de cover van hun single *The Drowners*. En een zelfportret siert de hoes van *Mimikry* (2010) van Alva Noto en Blixa Bargeld (Nick Cave: *Einstürzende Neubauten*), een album waarop in twee stukken ook haar stem te horen is.

In mei wordt ze 75. Driekwart eeuw Vera. Waarvan ruim twee vol energie, reis- en levenslust. Nee, murmelend achter de geraniums spotten we haar voorlopig niet. De *spirit of the sixties and seventies* houdt dit kattenmens kwiek en kordaat in leven.

FOTO'S: HOLLANDESE HOOGTE, RIZZOLI/PRESS

3.



1. Veruschka met David Hemmings in de film *Blow-Up*, 1966.
2. Veruschka in haar jonge jaren (uit het nieuwe boek *Veruschka: From Vera to Veruschka*, 2014, Rizzoli).
3. *Bombshell* Veruschka op het strand (uit het nieuwe boek *Veruschka: From Vera to Veruschka*, 2014, Rizzoli).